

דפי עיון

"ליהידים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

ובך הוא אומר:
"כי בר מציה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יבחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יבחק 79858, ד.ג. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ג

פרשת וזאת הברכה

א. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן.

פרק לג' פסוק א': (וא) **וזאת הברכה אשר ברוך משה**.
בשקראתה האל יתברך את כל הארץ
לקני מותו, כדי שיברך את הארץ¹ וזאת
ישאל בה². כמו שהיתה קנתו באשר
"אעבורה בא ואתה"³ (לעיל ג' כה), (כן
קנתה האל יתברך כאשר אמר לו יתראה
את הארץ³ ובסדר טו, יב) - וזאת היא
הברכה שברך⁴.

א

1. ויעל משה מערבות מצאב אל ה' (כו...) ויראהו
ה' את כל הארץ... ויאמר ה' אליו ואת הארץ...
הראיתך בעיניך (ספורנו); למען תברכה (רמב"ם) ושמא
לא תעבר' (להלן לד, ד). 2. ובינו לעיל ג, כה
דיה ואתה את הארץ: אמן עלי בה לסוכה
בברכה, שתהיה טובה לישראל לעולם (עין שם
בביאורנו). כדור שכתב ארץ ישראל היא ביתם
לעם ישראל השוכן בה ולא לאומות אחרות.
אורבא - "זה סיבותיו אני את הארץ ושמעו
עליה ארכינס הירשכים בה" (יקרא כו, לב)
הפוש בימיה טובה ליהואל שלא ימצאו
הארכים נתי חיה בארצם שתהא שופמה מישיבותי
(יש"ע). 3. פירוש חזיתי של רבינו, לעינת הפירוש
המקובל שירואהי וגם יראיההי (פסוק יג) הן
פציי סיביר על אי עברו את הירדן, פפרש רבינו
שיש כאן טעם בקשה ממני יתברך מאת משה
'שיברך את הארץ ואת ישראל בה' (יאמר נתי
לכני ישראל).

והננו לפי הפסוק (שלא כפירוש
רש"י, עין שם) לא מצדו כל משה מאת משה
בענין הגוייה לא להיכנס לארץ, כך שירואהי
איש בא בתוכה על בקשה משה, אלא כתבנה
רצון מצדו יתברך, לא לסוכה משה כי אם לסוכה
ישוב ארץ ישראל. 4. ובהו מתפרש יוראחי
כפשוטו (להצביע על דבר ידוע זה מכבר). אילו
היתה הכוונה לומר שזה עשה עלה ברצונו של
משה לברך את ישראל באומה, היה צריך לכתוב
"ויברך משה את בני ישראל וכו', או יאז בירך
משה וכו', עין זה פירש רבינו את הביטוי
"זה הרב" אשר צוה ה' (עין, בן יהור, בסדר
לב, - ובביאורנו שם) כמסוב על ענין הידוע
בבר מן החימים הקורמים, לפי פירוש רבינו
יוזא שביבת משה הן בימות ישוב עם ישראל
כארץ ישראל, ולכן העריך לראות את הארץ ולא
רק את ישראל, בענין הקשר בין ראיה וכי בינת
עין בראשית מתי, היה לא יוכל לראות: היטב
בדי שהחול עליהם כרכחו בראינו אותם וכו',
תעין גם לעיל לב, מט היה וזאת את הארץ: לחח
שם ברכתך, שונה אפוא, ראיה ואת מ"שם נא
ענין לראות (בראשית יג, אצל אביהם, שאולי
היא ראיה לשם קנין (הכנה בהפקדו) ולא לשם
בינה (אבל עין רבינו בראשית טו, ה' המטה
את ראיה אביהם לראות משה, תעין לב, סס).

שאלות

1. **מה מקושי או התמיכה האפשריים המכונים את פרשנו ספוא לפרש ספוק
לח?**
2. **למה היה צריך להראות למשם את הארץ?**
3. **מה בדיוק פיקש הקפ"ה משה כאן?**
4. **איך קשורה הסוכה בין חצם לארץ?**
5. **כרכת ארץ ישראל קשורה לעם, על איזה רציון כוונת פרשנו, הנראז סתובחח
ססבר ויקרא?**
6. **מהו הסירוש החיצוני שטרפן פרשנו מוזה כאן?**
7. **איך הוא מסביר את השימוש ב"שון: "ונאת"?**
8. **איזה סוגי ראיה אפשריים ומה ההקדל האפשרי בין ראיות אפרחם לראיית**

ג. אור החיים.

פרק לג' פסוק א': ביד ורעה באוקרו ואת וינו להיוח שפדמי
 ברכוח אחרים, אברהם בוד אה זחוק.
 ויצחק למעקב, ויעקב לבניו, וכלן נתקבצו
 לראש ישראל. לזה קטבא משה לקרן ישראל
 זקוק ברכיו כי ברכיו היא תוספת על
 הראשונים. על דרך שפדמי דיל ופדמי בפסוק
 וקדים אי יאן הי אלוהי אבותיכם יסף ונו
 יכרה אהכם וגו' שהבנה זו היא משלי
 יכרה אתכם וכו'. הרי שפדמי לזקוק אשר
 הוא מוסף לברה, וכפי כי העיר כאן כי
 ברכיו היא תוספת על ברכוח הראשונים,
 והוא פה שפדמי בסאת וואת, ואומרו הברה
 כהיא מעינה התורן שהיא הסעלר
 והשפדמי יתור מכלן, וקמר הברהב לומר
 הברכים שפדמי מהעלה על כל ברכיה.

די לקני מוחו כי הנם שפדמי ענה משה
 מוסף ויחזי וכו' בעת אשר יצא משה אפרו
 האסף אל עמיו, ילצר הדי תעשים הגדולה הי
 ויחזי לפעלה סגלם באוקרו וואת הברהב.
 עוד ירמו באוקרו וואת על דרך אוקרו
 דיל תלקיט פאן קלא וכה משה שפדמי
 איש האלהים ער שפדמי את ישראל, והוא פה
 שהעיר באוקרו וואת פרוש מלכה קל אשר
 פעל ופעשה מהיאקר פשהיסיק וואת הברהב
 אשר ברה משה את בני ישראל כנה נקרא איש
 האלהים.

איש האלהים, יחפאי הקטוב על דרך
 אוקרו דיל וקוני יחזי ויל אב וכו'
 הקדוש ברוך הוא לילב ברוי עם אברהם
 יצחק ויעקב אינם יכולים לעשה בפני ע"כ.
 הא למדו כי מה שמועילים רצונות
 בסעשיתם ובהתעצמותם פעולם הזה אינו
 אלא ליכות כפת הנחסים אכל ברוי לא.
 וכסאמר בוד וקלים קנין ואל קבוא במשפט
 אה זקרה כי לא יצדק לפניו כל הי פרוש קל
 פדיק שפדמי חזי וקאן הודיע הקבוב כי צדיק
 זה נתעצם וקעל כטוב אפילו בענין כהינח
 הרוי תרמו פאלהים, והוא אימרו איש
 האלהים ואם יבוא הי לעמה עשו ברוי יוכל כי
 הפליא לעשות הטוב והישר:

שאלות

1. כרשנו קופצ שפרכה זו היא תוספת לברכות קודמות, למה זה חשוב לזכור?
2. איך הוא מסביר את: "וואת" לפי זה?
3. ארבעה ניאוקים שונים מביא כרשנו לקביעתו על כי פרכה זו היא המעולה
 מברכות התוכף למנותם ולכספיתם?
4. מהו מרציון המרוחל פכירוש: "איש האלוקים" ומה הראיה מן המ"ב
 מאילת רות?
5. למה זכה משה להקרא כך רק אחרי פרכתו כאן?
6. קטע האחרון קופצ כרשנו את מעמדו של משה מצד האפות, איך ולמה?

* * *

אור החיים

ג. צדוק המור.

פרק לג' פסוק ז': אמר שמע ה' קול יהודה. לרמוז שהמלכים לפעמים נצחיים מצד התפלה, או מצד רבוי העם, או מצד כרם יבבורהם כלי צמ, כמו שמשון ויהונתן, או מצד שיש להם עוזרים מצד אחר, לויא כנגד התפלה. שמע ה' קול יהודה. וכנגד יובי העם, אמר ואל עמו תביאנו. וכנגד הכת יתגבריה בלא עם, אמר ידיו רב לג. וכנגד העוזרים, אמר ועזר מצורו תהיה. לרמוז שהעוזרים יהיו מצד יד ה' ולא מצד אחר, כי שוא תשיעת אדם.

ח. וללוי אמר תומיד ואוריד לאיש חסידך. כבר פירשתי שלא בדרך לשמעון בעבור עיני, אבל בללו בכרמת יהודה, וכבר האריכתי כפי יצאלי ובפי וחי. ולכן סוף לוי אצל יהודה, לפי שהקדים ליהודה לסכת שוכרנו. אע"פ שלא היה הגבור, ואמר וללוי אמר, מה שלא אמר לו בראיבן ויהודה. לפי שיהודה וראובן חסאן, ולכן כרכם בראש. ואמר יחי ראיבן יאל ימות, וכן זאת ליהודה ואמר עמי. אבל כל שאר השבטים כולם שלא חסאן, אמר בראש יללוי אמר, לבימין אמר עמי. ולבולון אמר עמי. וכן בכלם. לרמוז שכרבתם היה יותר מפורשת באפריה סכרבת הנשים. ובפסל בראובן שהיה חסאן גדול, ולכן לא אמר בו ולראיבן אמר, אבל ביהודה אמר חסאן ליהודה ואמר, לפי שברכתו היתה יותר מפורשת, לפי שלא היה חסאן גדול בראובן. ולכן לא אמר בברכתו ולראיבן אמר, לפי שברכתו נכללה עם ריחי בישרין מלך עמי. וכפי שהיה מחייב לברכו. ולכן לא הפסיק בו בפרשה" כמו בשאר כל השבטים, אלא סתמו עם משה של הגלה.

שאלות

1. ארבע סיבות הונה פרשנו לנצחון והצלחה אסיריים, בתוכף האנותם ולהספיקם?
2. איך כל זה מתאחד אצל יבודה?
3. למה לא ברק את שמעון ואיך הוא הכליל אצל יהודה?
4. היכן שוכן שפט שמעון והיש למה קשר?
5. פרשנו מחסין סין ברכות לראובן ויהודה לפרכות שאר הפסטים, למה?
6. מה עם שפט לוי לבי זה?

* * *

ד. בבור שור.

פרק לג' פסוקים ח' ט': (ח) וללוי אמר: ועל לוי אמר כפרשהו. ואע"פ שיעקב לא בידך לוי, משה בידו שזור בני שבטו היו, ועוד שבשלא יבשל בעגל כוילכוכה, כמו שאמר להם משה, ורלמת עליכם היום כרכה. היום חזכו לבינה, שהתברכו כמו שאריהשבטים, שפעתו, תומין ואוריד, שכל ישראל צדיקים להם, והם משפט בני ישראל. מסת לאיש חסידך: יהיו כולם חסידים ולא נבשלו בעגל. אשר נפיתו במסה, תיבהו על בייטריבה: שלא נסעו בו עין אחר אלא אותו של אותו סלג, שלא שישו רבייהם, וכן מוכית בדבר, שאותו ריחי כשלה" הוא הטלע שבשפל בו פשהוואהרין, והתם כתיב ייקרא שם הפקנים מטה ומריבה. והכא כתיב יאשר נפיתו במסה תיבהו על פי כרכה, והתם כתיב: והכית בצור. ולשיבן אני אמר שלא הקפיד הקבית אלא על שלא פירשו רבייהם, ועוד (אם) כרכו האוסר ועל שרבה רקסיד, אהן לא הכה, אבל לפרש היה עליו כמו על משה.

(ט) האוסר לאביו ולאסר לא ראינו: מי שיוכל לומר על אביו חל אמו לא ראינו במעשה העגל, שלא נבשלו בו, זאת אהי לא הכיר זאת בני לא ידע: באותו עת, כי שטרו כולם אסרתך וטירתך העזר: כרכוב יראפנו אליו כל בני לוי. שלא פשע אחד מהם, והמפרש הדתם, שצריך לדחוק הכתוב יאביו: אביו, בניבתו, ולכן כראו כי כשאמר משה: יחי איש בבנו ובאחיהו, מישראל קאמ, כי כשאמר: יחי לוי אלי, כל ישראל באו אלי, שלא היה שכם שלם שלא ששע אתר מהם חזן משבט לוי, כמו שפירשתי במעשה העגל.

שאלות

1. מהי תוספות נותן פרשנו למה חשב סרק את שפט לוי ולא נקט סדוק יעקב, מהן?
2. איך כל ישראל צדיקים ליתומים ואורבים?
3. מי חט: איש חסידך?
4. מה לפעת פרשנו קרה פדיון פעת חטא מי האריפה ואיך פרשנו אספיר נאת?
5. מה הקושי האספיר פסוק ט', איך הפירוש ברייל (כס"ז) ומה פעת פרשנו?
6. מה התקטאה שארית הקבית על שפט לוי?

* * *

ולוי
הבית

4/...

ה. תוספת ברכה.

פרק לג פסוק י"ג

יודו משפטיך יעקב ותורתך לישראל (ליב י')

מה שהנביל הוראת משפטים ליעקב ולעיד הכורה לישראל אע"פ שהיה עמ"י הירע, רשע יעקב הישב על אסון העם, שמרנה נמוכה, כהוראת העם יעקב מירש, עקבי (עזר הרצל), והוראת העם ישראל מוסבת על אנשי מעלה החכמים השלמים כדורה, כהוראת שמו ישראל, ומסיבתה, כי צדיק עם אלהים ותכל (צ' ויסלח ללב ב"ט).

יהנה העם, משפטיים צניחם דינחם וריבם ב"ח אדם לתבירן טמה שקרה בהיום, בעילוב המעשה, ויש בהם גם עניני ע"ל ואון, ולשפטיים גם עניני משפט, ובלשון התורה ביהם שם משפט — ענינה משפט לעשוקים (תהלים, עמ"י ד') ובקולות (א' ד') וגל משפט, ובמקרא (וי כ"ג) הארץ מלאה משפט המלך, והרבה כהנה.

יהנה ענינים כאלה אמר דיכאר רק בקרב אנשים הסתוים, ואותם דרוש להוזהר דינחם וארחה משפט, למור סרע, ולהרחיק ע"ל האין מדיהם — אבל בקרב אנשי מעלה, חכמים ושלמים, נק"י הדעה, או אע"פ שיכא לירב ענינים גסים כאלה, ענינים שאין הצדק היוצד חומסם, ומבטיח (משלי ג') בכל דרכיך דעהו יהוא יישר ארחותיך, כי מי שעוסק בתורה עסק זה ענינו מיישר דרכו שיתנהג בטיישים ולא יכשל, ולכן תורחם היא תורה לישטה, אך דיק לבבד ואהבת התורה.

על כן אסר כאן יודי משפטיך, משפטי דינחם וריבם — ליעקב, להפין העם הגט, שאליה יכעו הוראות כאלה, כמו שבארנו, ותורתך — למיד החרה בכלל, למור לישטה, לישראל — לאנשי חכמה ורבי העלה.

שאלות:

1. ברשננו אחספ פסוקנו משמות מדויקת מצטרף לתקפלה לשונית, מה מסיאו לבק?
2. מה הן המדרותיו ל: יעקב, ישראל, משט ותורה?
3. איך צמ"י לה הוא מרש את פסוקנו?
4. מיה לבק משמות רציונות מצטרף לסיאור כשט הפסוק?

* * *

לענין